

**БОЯН НАЧЕВ**  
**ЗА КОГО БИЕ УЧИЛИЩНИЯ**  
**ЗВЪНЕЦ**

[chitanka.info](http://chitanka.info)

*Помогни ми да те възвися*

Надпис на  
котленското възрожденско  
школо

Всеки училищен звънец си има свой собствен звън, сиреч глас и въпреки всеобщата им монотонност, всеки един от тях е неповторим. Така поне остават в съзнанието ни. Ако изпитвате съмнение за това, то допитайте се до някоя чувствителна личност, изпитала върху себе си несгодите на родното образование и сменила поради това поне няколко школа, или се разровете по-внимателно в дебрите собствените си спомени, връщайки се назад в своята младост. Трябва да отбележим също така, че звънците, като електрически творения твърде често наподобяват със звъntenето си някак песента на циркулярите. Поне някои, други пък ръмжат! Странна особеност се наблюдава обаче в тоналността, която оглася коридорите на някои елитни, строги учебни заведения. Там звънците звучат полуприглушено и тъй безлично, че почти не се чуват, ако изобщо може да бъде доловено жуженето им. Питомците на тези заведения са така добре стресирани и дресирани направо оставят усещането, че като че ли те самите вътрешно издават тези звуци и синхронно ги следват в ритъма на зададения порядък. Ще кажеш същества интелигентни, също като делфините!

Протяжно, разлаяно, дълго и безспирно, с все по-задъхваща се монотонност, отгълхтяваше последният утринен звънец на едно столично квартално училище. Тази история се случи преди години и потресе всички, но после като че ли се позабрави сред всеобщата гмеж на мизерния ни живот. Други ужасии я затулиха скоро. Само новичък некролог, подменян периодично на фасадата на школото, напомня още за станалата трагедия.

Та така в този ден или ранна утрин, както вече започнахме нашата история, ламариненият тътен на заглъхващия училищен звънец на воля се търкаляше по празния двор и като достигна края му, се разля, за да посрещне приветствено изникналата в този момент до оградата причудлива фигура. Обладателят на въпросната причудлива

фигура беше четвъртокласникът Живко Душков училищното посмешище. Отново закъснял, той с мъка се провираше през липсващите жезла на училищната ограда, поставена още някога през времето на др. Петър Междуречки. Тантурестият и тромав силует, като че ли се заклеши, раницата на гърба му не можеше да мине. С по-силно дръпване Живко успя да прокара и нея, но това му костваше разпаряне на ръкава, малко под едното рамо. Оттам насетне с големи цамбуци и пляски, носейки се като някой крайцер през дворната киша, Живко, добре опръскан, влетя в училищния портал с последния тон на отгълхтяващия звънец. Сега най-после учебният процес можеше вече да започне.

В коридора го посрещна, както обикновено Топузов, учителят по физкултура, вманиачен идиот на тема ред и дисциплина, досущ военен. Мускулест и жилест тип в син анцуг, някогашен състезател на Левски, с оригинална свирка ВаППа и огромна връзка ключове, с която често биеше, Топузов бе въплъщение на училищния порядък. Спортният педагог, слаб, висок, с леко грозна морда в синия си анцуг приличаше досущ на „Ну, погоди“, между впрочем така му викаха и по-големите ученици. Той сутрин дебнеше на портала и назидаваше закъснелите, като издевателстваше с видимо удоволствие над тях.

— Ей, ти Митко Димитров 6-ти Б, върни се тук! Мирно, събери петите, ръцете отстрани и като говориш с мен ще отговаряш ясно, млъкни не съм те питал, ходом — марш, бегом три обиколки на двора, остави с лявото рамо напред! Ох, всяка сутрин се разправям все с едни и същи калпазани. Васко Гоцев 8-и А, какво се прокрадваш там мислиш, че няма да те видя ли, я ми се яви тук — шат един зад врата — и съм ти казал тук без баща си няма да влезеш, чакам го да си поговорим, преди да те изключим! Ясен ли съм? Петьо Цеков, ела бе хубостник, пак не си се поостригал, аз какво ти бях казал, с тая боядисана коса тука не! Ама си бил музикантче пънкарче, тия фасони у вас на майка ти, тука е училище и има дисциплина и ще има такава поне докато аз съм тук! Майка ти впрочем не я видях на последната родителска, я си дай бележника! Деси Стефанова, Дес-и-с-л-а-в-а-а-а, не ме карай да викам, вържи косата! Ще се правиш на фотомодел, когато излезеш оттук и ако успееш въобще да завършиш, щото тия двойки, дето си ги наредила в последно време, баща ти проверява ли ти въобще бележника и него отдавна не съм го виждал, ще намина

довечера през вас. Ей, Краси Пенчев, върни се тук, изплюй дъвката, каква е тая обица? Ти мъж ли си или какво? Или се правиш на ония шашавите по MTV? Много сте се отпуснали, ама аз ред, ред ще въведа тук, вие как я мислите, какви хора утре ще излезе от вас — асоциални елементи, престъпници и уличници, щото си нямаме такива в изобилие. Какво се смееш ти там? — и бам с връзката ключове по нечия глава. Тръгвай пред мен към дирекцията, аз докога ще се разправям... И така всяка сутрин.

Появата на вечно закъснелият Живко не извика никаква изненада у Топузов, срещата на двамата след последния утринен звънец се бе превърнала в нещо обикновено, банална рутина на учебното действие. Физкултурникът се разправяше с момчето още от първия ден на първи клас. Случаят с вечно закъсняващия и неорганизиран Живко бе непоправим. Нищо не можеше да се направи. Нищо не помагаше. То не бяха заплахи, наказания, викане на родители, нищо и нищо. Живко все изникваше последен, сякаш нарочно. Топузов бе вдигнал ръце от тази слаба безволевост и непукизъм, които всеки път заставаха срещу него. Въпреки неимоверните му усилия да вкара в пътя тая марда и въпреки безкрайните разправи, блюстителят на училищния порядък накрая се бе предал. Нямаше повече сили и нерви и най-вече бе изгубил удоволствие от издевателството над момчето. Живко Душков оставаше непоправим. Обладалата го към всичко околно апатия го бе направила недосегаем. Нищо не бе в състояние да го досегне, сякаш бе същество от друг свят. С две думи малкият четвъртокласник бе педагогически провал за физкултурника и въобще за училището, май всички вече бяха вдигнали ръце от него.

И така машината от мускули не реагира, изгледа с презрение тантурестата, крушоподобна, категорично неспортна фигура на малчугана и само безмълвно с видима досада поклати глава: „От тоя нищо няма да излезе...“ Беше се уморил да се разправя с Живко. Обърна се и с неравен тръст се отправи към своето царство — физкултурницата, където го очакваха много други строени плахи деца.

Запъхтян, Живко бързаше по стълбите. Имаше математика. Когато влезе в кабинета, Христова връщаше контролните от предишния час. Без да прекъсва занятие, тя само с поглед над леко свалените си очила, посочи на закъснелия да си седне на чина. Нямаше нужда от порицания и тук всичко отдавна беше загубило смисъл.

Христова бе сериозен преподавател, който уважаваше предмета и работата си, но както вече казахме от Живко всички бяха вдигнали ръце. Учителите си го прехвърляха един на друг и гледаха криво-ляво да го избутат някак. Та така тя продължи да обяснява вярното решение на зададените в контролната работа задачи. Тантурестият малчуган се намести на чина си. Живко седеше сам, нямаше приятели. Никой не искаше да седи до него, а и учителите предпочитаха да го държат така, за да не влияе на другите. В момента, в който седна, от задния чин му подложиха лист от тетрадка, намазан с лепило. Нашият герой, притеснен и все още задъхан, вадейки нещата си от раницата, нищо не усети.

На контролното имаше двойка — трета за срока. След като приключи с обясненията на задачите и връщането на контролните, Христова извика Живко да излезе на дъската, да провери разбрал ли е нещо от обясненията. Нямаше да му се размине за закъснението. Христова е, както казахме, строг учител и си държи на предмета. За нея никой не си спомняше да е удряла шамар или изтегляла нечие ухо, но мнозина и от най-закоравелите училищни хулигани бяха преглъщали сълзи в нейния час. Тя беше от онази порода учители, които с тих, приглушен глас, без викове и крясъци, вадеха с памук душата на детето, затиснато до черната дъска. С дълбока въздишка на пълна обреченост, Живко се надигна от чина и с наведена глава излезе пред класа, готов да поеме безропотно поредното унижение. Христова започна да диктува  $x + y = 100 - 10$ , незаписал задачата и чу зад гърба си как целият клас прихна. Злобни дюдюкания даваха тон на всеобщия присмех. Беше свикнал с подобно отношение към глупостта му, реагираха както обикновено, но този път като че ли бе малко рано, все пак нищо още не бе записал. Тогава? Смутено се обърна, но пак не разбра, което извика нова вълна от смях. Тази му непохватност забавляваше всички. Никой не изпитва милост към аутсайдера. На смъкнатите живкови панталони висеше залепен лист, на който с дебели букви беше написано **ТОВА НЕ Е ГЪЗ, ТОВА Е ДУШКОВ**. Понякога децата са зли и жестоки. Така протичаха дните на училищното посмешище Живко Душков, добродушен, незлоблив, безволев и съзерцателен неудачник, когото в училище само врабче и жаба още не го бяха били, дете има една приказка. Вече дори по-едри момчета и от

долните класове му налитаха. Душков беше всеобщата изтривалка, най-любим обект за тероризиране и гаври.

Когато след часа отиде в училищната тоалетна на етажа, за да изчисти лепилото от панталоните си, там го очакваше нова изненада. Още като отвори вратата и го лъхна цигарен дим. На мига разбра, че прави голяма грешка, нямаше време да реагира и не успя да се дръпне. Отвътре го сграбчиха, изтеглиха и хлопнаха отново вратата зад гърба му. Ситуацията бе повече от опасна. В този училищен кенеф в това междучасие там се бе свряла да пуши бандата на Крисчана. Кристиян от 8-и Б бе страшилището на училището, изпечен и безскрупулен хулиган. За него се говореше, че се мотае по мачове с футболните агитки и че бил задържан от полицията. Кристиян или Крисчана, както всички му викаха, единствен в цялото даскало имаше татуировка. С него и учителите гледаха да си нямат много-много работа. Изтърпяваха го криво-ляво, мъчеха се да го изтикат някак си, нали баща му беше спонсор на училището-някакъв богаташ с бизнес.

Живко бе попаднал на най-лошото място във възможно най-лошото време, сред най-големите изроди на училището. Те само като го видяха и изпаднаха в див възторг. Горката овчица сама беше дошла на заколение. Бандата на Крисчана се изреди цялата върху живковата глава. То не бяха чимбери, шокчета, флъокчета, натриване на ушите и „вълча ласка“, мъчително скубане на косата нагоре на врата и бакенбардите. Все унижителни просташки забавления, но и твърде болезнени понякога. Душков стоеше плах, с примирението на ранен християнин и търпеливо очакваше да бъде изяден жив, като само тихо простенваше. Самият Крисчан не се занимаваше с екзекуции, това бе под достойнството му. Насилието беше оставил за паплачта си, това бяха техни удоволствия. Докато другите издевателстваха върху беззащитния четвъртокласник, лидерът на младите негодници гордо пушеше „БОРО“ 100 мм и с дебел черен маркер драскаше по стената. Когато по някое време груповото разтерзаване на Живко се поутоложи за малко, Крисчана се обърна към него — Душков, днес пак си ял лайна, признай си! — и дружески му се усмихна, все едно искаше да го почерпи голяма мелба. Допуши си фаса и го изстреля в пикочта на близкия писоар, след което внезапно и рязко посегна с маркера, като с нож към лицето на малкото момче. Живко инстинктивно се дръпна, но гадните копелета го сграбчиха изотзад и го затиснаха да не може да

мърда. Тогава вече Крисчана спокойно започна да твори върху пламналото детско лице. Първо направи няколко бенки и една сълза под едното око, но това явно му се видя недостатъчно и след кратък миг на размисъл започна да оформя букви като мустаци и катинарче. След малко на лицето на Живко върху горната и долната му устна се четеше „ЯМ ЛАЙНА“, което отдолу беше увенчано с артистична мускетарска брадичка. Фулмастерът смърдеше на спирт и щипеше кожата, но момчето беше благодарно, че все пак не му извадиха с него окото. После изродите, като се посмяха здраво, свалиха колана на якето му и му завързаха ръцете зад гърба за тръбите на парното. Следващият момент звънецът удари и всички се разбягаха и като за капак, за последно здраво наричаха раницата на бедния Душков и я запратиха в една от клозетните кабинни. Четвъртокласникът остана безпомощен, сам и завързан. Някъде по средата на часа чак го намери чистачката и го развърза. Въпреки че бе сериозно закъснял, Живко се опита да влезе по български. Още на вратата, докато се мъчеше да каже някакво извинение и Маркова изпищя, щом го видя. Веднага го прати в лекарския кабинет да го почистят.

Последният час беше при класната. Час на класа. Разглеждаха успеха, дисциплината и слушаха скучен доклад за уличната безопасност и борбата с противообществените прояви. Класната Георгиева беше свестен учител и изпитваше съжаление към Душков, петното на класа, но все пак не пропусна да го сгълчи за системните закъснения, отсъствията от тях, немарливата работа, слабия успех и незаинтересованост от учебния процес. Накрая, за да прекрати всеобщия присмех, дюдюкания и за да въдвори ред, изпрати Живко да донесе вода с кофата и да полее цветята. В бележника на момчето отдавна нямаше място за забележки и тефтерът, който носеше към него, беше вече бая пълен с оплаквания и препоръки към родителите му и че тази седмица се размина само с поливане на цветята при класната, му се стори милост свише. Така той с облекчение заприпка към училищната тоалетна, размахал мръснозелената кофа по пустия коридор.

Предоверявайки се на мимолетното щастие, Живко прояви несъобразителност, развеселен блъсна вратата и влетя в училищния нужник без каквато и да е предпазливост. Тази му разконцентрираност и небрежност и този път щеше да му коства много. Когато си в такава

положение и още повече си Душков нямаш право да се разсейваш. Всяко невнимание носи рискове. Малшанс, кофти ситуация, зла участ или разположение на звездите, както биха казали някои, но определено това не беше денят на Живко. Несъобразеното му нахълтване го хвърли отново право в лапите на старите му познайници от сутринта. Този път Крисчана и двама от най-близкото му обкръжение Тъпак и Петдесет стинки бяха замислили нова супер кретения и вдъхновени от нея се превиваха от смях. От преди обяд праснали по някоя друга бира до даскалото и въобще не влизали в часовете днес, въпросните антисоциални елементи бяха домъкнали някаква стара, забравена от години кофпомпа от някогашния кабинет по гражданска отбрана. Напълнили съоръжението, сега те яростно помпеха, а Крисчана, стъпил върху радиатора и покачен на прозореца на кенефа, обилно поливаше с маркуча навън по-малките ученици. Децата от отделенията приключваха по-рано занятия и сега тъкмо излизаха. За зла участ, точно в разгара на тази веселба и нашият злочест четвъртокласник влетя за втори път днес в ръцете на своите мъчители. В това време на двора физкултурникът Топузов изрева, също измокрен от глава до пети, но докато разбере какво точно става, Крисчана вече бе изчезнал от прозореца и скачайки вътре в тоалетната, сграбчи безпомощния Живко. Тримата изроди заградиха горкото момче...

По-късно, когато Душков излезе от училищната тоалетна, залитайки и нищо неவிждащ, с нахлупена до носа шапка, той се блъсна в масивната снага на другарката Дечева. Въпросната някога е била дружинен ръководител на училището, а понастоящем се подвизава като училищен наставник или помощник в занималня, нещо такова. Въпреки изминалите години на Прехода, никой не смееше да се обръща към Дечева на госпожо. Тя продължаваше да бъде другарката Дечева, известна и запомнена от не един випуск с тежките си шамари.

Изникналият внезапно малчуган, който се блъсна в другарката, едва не препъна едрото ѝ туловище надолу по стълбите. Бившата дружинна успя да се окопоти и тозчас, хващайки се за перилата, вече запазила равновесие, се извърна и извъртя един от най-добрите шамари в дългата си педагогическа кариера. От този шамар Живко после дни наред не можеше да чува добре, но това беше нищо в сравнение с другите неща, които му се случиха. Обаче какъв беше потресът на учителката мъжкарана, когато, шибвайки шамара, цялата и



ръка се омаза с фекалии. Същите такива от удара се разлетяха и връз околните. Тежката плесница с размерите на телешка пържола, стоварила се върху главата на Душков, направи така, че нахлузената до носа му шапка да отхвъркне. Разкри се грозна гледка. Главата на Живко беше покрита с лайна, които се стичаха от сплъстената му коса по бузите, врата и шията. Сополите и сълзите на момчето се сливаха с тях.

Изродите на Крисчана го бяха подредили така. В една от кабините тоалетната бе запушена и преливаше. Въпреки кражбите на леличките от училищния стол и въпреки че голяма част от храната се изнасяше и препродаваше в околни заведения, децата бяха успели достатъчно да изакат. Допълвайки диетата си с вафли и чипсове, питомците на това школо бяха смогнали все пак да запушат нужника. Горепосочените хулигани, след като положиха многократно Живко и вече се чудеха какво още да причинят на нещастника и ето озари ги гадорията. Тя като че ли витаеше във въздуха наоколо и само чакаше да се лепне връз нещо. В такива мигове решенията идват сами, спонтанно, като от само себе си. Съвсем естествено изниква примерно въпросът защо да се мъчат да мажат жертвата с шоколада на разтопена вафла, който винаги се оказва недостатъчен, когато могат да... и го направиха. За това послужи нечия забравена шапка, която от дни стоеше на радиатора. Просто я взеха, загребаха от пода на преливащата кабина и я нахлупиха на главата на бедния Живко. Когато нещата ескалират в дадена посока, те често достигат само на крачка от своята крайна поносимост и за жалост тази крачка много пъти бива изминавана бързо и безразсъдно! И разбира се тогава никой не си дава сметка за произтичащите последствия. Водени от низките страсти на просташките си забавления хората рядко се замислят по принцип.

След изпълнението на звучната и лепкава плесница на другарката Дечева ѝ бе необходимо известно време, за да се съвземе. Шокът и за нея не бе малък. Подир това, като премина изненадата и като видя какво са направили с Душков, училищното посмешище, бившата дружинна ръководителка обърса ръката си и ругаейки го помъкна към учителската тоалетна да го измие. В това време, използвайки суматохата, негодниците бяха успели да се измъкнат незабелязано и да офейкат.

В ранния следобед, не съвсем изсъхнал, малкият неудачник се прибра у дома. Така приключи още един училищен ден от живота на четвъртокласника Живко Душков.

Вечерта у Душкови имаше гости. Пристигнаха някакви усмихнати и нахилени чичовци и стринки от провинцията с някаква баба роднинка, която трябваше на другия ден да постъпва в някаква болница. Трепетното вълнение от появата на толкова гости бе подсилено и от принесените от село вино, ракийка, пържоли, прясно закляно, спържи, суджуци. Хората се бяха приготвили, така де, знаеха, че в града не е лесно, ако и да идеш при свой.

Веселбата започна още от ранната привечер. Димът на скарата, клокоченето на тиганната мазнина, веселите изпровиквания на подпийналата рода създаваше особена атмосфера, уют и благодост сред гощавката.

Всички се зарадваха на Живко още със самото пристигане колко бил пораснал и как се бил метнал на дядо си поп Душко, Бог да го прости и т.н. На въпросите за успеха и как се учи юнака, Душков — баща лаконично отговори с латинската сентенция, че „не за училището, а за живота учим“ и с това темата беше приключена.

Разговорите се обърнаха за политика. Нищо не се оправяло, всичко вървяло от зле към по-зле. Всичките били хайдуци, никой не милеел за майка България. Нямамо оправия, все серсеми яхали препатилия народец. Ръфали го и наши и чужди гости — разбирай МВФ.

В разгара на вечерта Душков — баща донесе голям нож с кокалена дръжка, с дълго и много добре заточено острие. Обясни, че го бил купил от етнографския музей на Етъра, когато бил там в една командировка. Въпросният нож носел зловещо-шеговитото название Боди — боди. Отзад на дръжката има „ухо“, където се поставя палеца при удар от горе на долу, а по дължината на лезвието има жлеб. С две думи, в опитна ръка това е едно много опасно оръжие. Стариат Душков обясняваше разпалено, че навремето с такива ножове са ходели хайдутите, леели са кръв за отечеството, въстания са вдигали, а днес селянията си коли прасетата. Какво падение! Това не му попречи със същия нож, докато го възхваляваше и размахваше, да транжира пържолите на домашното прасенце, пристигнало от село. Домакинът беше сладкодумен и най-образован в родата. Беше успял да се изучи,

да стане журналист и всички го слушаха с интерес и внимание. И той заразказва, че родът им бил стар и коренът им произхождал от Вълчан Кръвника, известен хайдутин, някогашно страшилище, погубил масайтинород, подвизавал се из габровския Балкан преди няколкостотин години. Митичен юнак, полузвяр получовек, така останал в преданията и хорската памет, легенда. И оттогава в рода били все хайдутини и въстаници, поборници за свободата на майка България и човешки правдини. За далечния прародител Вълчан, разбойнически предводител, се разказват какви ли не истории и предания, но едно било сигурно, документирано, че през 1663 г. нападнал в Шипченския проход с дружината си известния турски пътешественик географ Евлия Челеби и ограбил съпътстващия го керван. Голяма битка станала с много жертви и от двете страни „мнозина станали плячка на ножа“. Бележитият пътешественик едва избегнал смъртта. В тясна клисура, в едно диво каменисто място, където често ставали хайдушки засади, пламнало сражението. По-късно Евлия Челеби отбелязал в пътеписа си: „Село Габрово е хас на Великия везир. Боже, прости ми, но селото е бунтовническо, не е за отсядане в него. С една дума, тези селяни вършат разбойничество в Шипченската планина. Които си имат свой разум, да не ходят из тези планини, защото и зиме, и лете има много разбойници.“ Завърши Душков — баща, като затвори пътеписите на турския географ и прати Живко да върне обратно дебелия том в библиотеката.

Родата, както вече споменахме, беше все от отрудени и облъскани от живота чичовци и стринки, все хорица, които, като няма с какво да се похвалят в днешния ден, се гордееха със своето минало, за да имат сили да се справят с настоящето. Като попрехвърлиха чашите какви ли не страшни истории се изприказваха тази вечер, за славното минало на рода, къде истински, къде посъчинени и украсени през годините, но все героични и драматични. Въпреки напредналия час Живко стоеше и слушаше със зяпнала уста, бяха забравили да го пратят да спи. Имало времена, когато хората от едната страна на Балкана с години не знаели какво ставало от другата. Никой не смеел да премине през него, щото навлезел ли в проходите му, жив не стигал. Какви ли не страхотии се разправяли из тез места за Вълчан Кръвника. Малцина оставали живи след среща с него. Говорило се, че го били виждали там, горе на чукарите, в потайна доба, на хладен месец да

стои, люта ракия да пие и с човешки мръвки да замезва, с каквито хранел и побратимите си гарваните и вълците. Кървава вдигал напивка. Преданието разказва, че край пътя, който се виел сред усойки и диви места, се белеели камари от човешки кокаляк, оставен все от неосъмнали керванджии. Ако нещастниците не срещнали хайдутина, то неминуемо ставали жертва на сенките на нощта. Върколаци и караконджули, хали и възкресници дебнели в глабините на доловете и необятната пустош на горите, злокобни твари, все ортаци на Кръвника. В онези времена се пеела и такава песен за разбойника Вълчан, който бил имал нива на долната земя и я орял с два черни бивола, същи дяволи, които запрягал в ремъци от одрани живи хора. Хайдутинът сеел в тая нива ситни детски костици и ги поливал със сълзите на жертвите си, за да му раждат златни жълтици от кървав месец огрявани. Самият Вълчан, хората описвали, като исполинско чудовище със сплетени брада и коса, надарен с нечовешка сила великан. За разлика от други хайдутини, не въртял сабя или ятаган, а носел огромен меч, колкото човешки бой — алеманска направа, който притежавал по наследство от дедите си, също страшилища. Някога тези му деди били поставени да вардят проходите в Балкана, а стражниците им опирали в орловите гнезда. Това било още във времената на Търновските царе. Преданието разказва — понеже не могли да спрат турците, ако и до един да погинали в бран, и агаряните стигнали и взели богоспасния Царевград, хората ги проклели вечно да се скитат из планинските пущинаци и да нямат покой. Така и се появили из клисурите тези възкресници, върколаци, караконджули, чиито жертви ставали закъснелите пътници.

Веселбата у Душкови продължи до късно, вдигаха се наздравици, пяха се песни.

Тази нощ Живко спа неспокойно. Сънят му бе накъсан и малкото момче се мятеше през цялото време в трескави видения. Живостта на чутите истории и предания избликваше в сънищата му. Колоритът и драматизмът на зловеците легенди, поверия и прокоби, проблясваха с ярък ужас...

Живко сънуваше... Мрачен, мъглив, тесен планински път се вие из здрачна клисура, надвиснали са грозни канари и изведнъж връхлита хала... човешки писъци, стенания и цвилене на коне, изстрели, канонада, предсмъртни викове, грохот на тъпани, планината се тресе...

От мъглата изникват странни същества, хора, омазани с кърви и сажди, злокобно вият, размахват калъч и веят хоругвици с кръстове — хайдути! Зловещо побоище и наред него прапрадядо му Вълчан, могъщ и огромен, се смее сардонически... Очите му мятат мълнии, ноздрите са разширени като пистолетни дула, а под подгизналите от кръв мустаци просвяткат големи и остри като кремъци зъби...

Години по-късно, когато Живко отново се сецаше за този си сън, вече голям, се питаше дали неговият прадед наистина не е пиел кръвта на своите жертви... Повей от миналото, мимолетен проблясък през моментно отметнатата завеса на небитието... Танц на сенки... По европейски казано *dance macabre!*

На другата сутрин малкото момче се събуди много рано, преди всички. Умито на две — на три то мина през кухнята, събра няколко филии и нещо от невдигнатите чинии и тогава съгледа големия Боди — боди, хайдушкото страшилище. Полепнал с мазнина, ножът — поборник, свидетел на Българското възраждане, лежеше кротко сред камарата от употребена посуда. Малчуганът го взе и без да се замисля, го прибра в плика при скицника и боите. Днес в училище имаха рисуване. Тук Живко беше много добър, може би единственото нещо, в което бе добър, превъзхождаше в пъти връстниците си, че и доста от по-големите от него. Все го тикаха да участва в разни школки изложби, трябва да се отчита дейност, работа и насърчаване на детските таланти. Въпреки дарбата си продължаваше да расте като самотник, завиждаха му и го мразеха още по-злобно. Децата, възпитани добре от еснафско-аграрния манталитет на своите родители, да странят от различните, за да се опазят и за да не би да се подхлъзнат и да провалят живота си заради такива, мразеха вдъхновено другия. Атавизъм, останал още от пещерите, да прогонваме различните, тези, които не влизат в нормата на плиткоумните ни ценности, и тези, които се опитват постоянно да разширят кръгозора ни. Заради тях трупахме кладите векове наред и събирахме камъни.

Няколко часа по-късно нашият неудачник пак е станал жертва на своята разсеяност и отново се е превърнал в обект на публично унижение, забавление за своите постоянни мъчителите. Хванали са го в голямото междучасие на двора, зад баскетболните кошове към училищния пушком. Живко се беше дръпнал настрана, за да може

спокойно да хапне от домашните си филии през междучасието, но не щеш ли, се заплете в нови неприятности.

Обичайните му тирани, вчерашните наши познайници са сгасцили малкото момче и този път се опитват да го бесят със собствения му шал. Двама дебили са застанали от двете му страни и теглят шала, докато четвъртокласникът не подвие крака. Над него се е надвесил Крисчана и зазира перо от гълъб в носа и ухото на момчето. Отстрани стоят някакви гиздави девойчета с голи пъпове, нищо че е зима. Училищните кокони пушат и се заливат от смях. Така де, целият този спектакъл се прави сега заради тях, нали. Иде пролет и мъжките се перчат с оперението си, сиреч с глупостите, на които са способни, а индивиди, които биват най-безпомощни, са подлагани на публично издевателство и унижения с цел прогонване от стадото. За да не би техните жалки, нелепи гени да провокират по някакъв начин здравата устойчива еволюция на троглодитите.

И в този момент белята стана. Както всички бели, които по принцип стават бързо и изневиделица, без никой да очаква и да може да реагира и тази стана внезапно. Като че случайно. Паднал на едно коляно, бая зашеметен и зачервен от стягането с шала, Живко бръкна в плика, дете носеше боите, увиснал сега на ръката му, и оттук насетне зловещият и много остър нож сам свърши всичко. Влезе съвсем сам в Крисчана като на шега, ей така, направо през якето и се показа отзад. Всичко стана съвсем бързо и неочаквано. Голямото момче даже не изрева, само изстена глухо, хвана се с две ръце за корема и падна на земята. Настана тишина. Няколко мига, които продължиха, като че ли цяла вечност..., както биха забелязали повечето списователи. След това се чуха писъци и всички се разбягаха.

Още линейката не беше откарала Крисчана и арестуваха Живко. Откараха го в детската педагогическа стая при кварталния. Оттук насетне животът на Живко Душков, училищното посмешище, се обърна наопаки и обърка още повече. Бе изпратен по-късно в изправително училище за малолетни престъпници и там нещата тръгнаха съвсем на зле. Що се отнася до Крисчана, неговия насилник, някое време след това няколко телевизии показваха измъчения му образ на младеж, който спешно се нуждае от лечение в чужбина. Моля, помогнете, не достигат еди колко си средства... моля ви, нека проявим човечност... № на банковата сметка...

Хайдушкият нож беше свършил своето... Затова хората казват: Не ме е страх от теб, по ме е страх от дванайсетия ти праядо! Щото не знаеш кога и у кого какво може да се пробуди, хора всякакви. Каж ми дядо ти, отдето ти идва името, с какво се е занимавал, какъв е бил през Възраждането и ще ти кажа какво си. Ако знаеш? Примерно Кондурджиев, Абаджиев, Куюмджиев, Сапун-джиев или пък Попов, Даскалов, Зографски, някои с представка хаджи, други без или само да речем Ангелов, Борисов, Василев и Петров, и така „хиляди, маса, народ...“

В онези дни редица мастити психолози, социолози, политолози, общественици — все познавачи на българския бит и душевност, взеха отношение по темата за насилието в училище. Насилието въобще като социален феномен, факторите, които го пораждат и затова накъде вървим като общество. Кой ли не избърса мръсната си съвест с „четвъртокласника изверг“, „школския касапин“, „чудовището Живко“? Кой ли не разисква „мълчанието на училищните агнета“ и какво става зад вратите на родното школо и какви хора растат там? Организирах се кръгли маси. Специалисти бяха канени в телевизионни предавания. Фондации и неправителствени организации откъгнаха масайти и пари, за да налагат уж превенция срещу детското насилие, борба с детската престъпност и бла-бла сред подрастващите. (Само как звучи дете — престъпник! Кога ли точно престъпникът пораста в човека и не го ли изпреварва и защо...?)

Вследствие на всичко това и от проточилите се съдебни процеси бащата на Живко, Душков — старши, съвсем се пропи и го уволниха от вестника. Отиде общ работник на гара Искър, където година по-късно го прегази маневриращ локомотив. Някои разправяха, че сам се бил хвърлил... Майка му полудя и влезе в сектата „Свидетели на Йехова“, а сестра му била станала проститутка в Италия. Какви ли не ги говорят хората...

Днес Живко вече завършва училище с пълно отличие и му предстои да бъде абитуриент тази пролет. Като сирак от училище със специален режим и поради успеха си ще бъде поканен на бала, организиран от г-н Президента на Републиката. Бал за несретници, организиран всяка година. Когато обществото реши понякога да бъде състрадателно, може да бъде невероятно жестоко, без да си дава сметка. Дали от криво разбиране за хуманността, или поради

лицемерие и пълно — бездушие това оставям на Вас, любезни читатели. Г-н Президентът, бил който и да е, е много мил и добър човек, още навремето е работел за сигурността на държавата, примерно, и днес милее за младежта на България. Ще събере заедно с първата дама младите хора, ще им пожелае весело прекарване, ще им каже колко много се гордее с тях, защото те са европейското бъдеще на страната и ще изтанцува един валс. Живко също вече е сред поканените и ще присъства в резиденцията. Да му пожелаем и ние на добър час! Пък знае ли човек, току-виж, някой ден аутсайдерът, лузърът, нова американска дума в нашия живот, Живко Душков, училищното посмешнице, станал и той президент на тази нещастна страна, на този беден народ. Ако доживее до четирийсет години... Нищо не се знае. Те белите нали ей така сами стават като от само себе си... Така приключва тази училищна история, която всички си спомнят по различен начин, въпрос на гледна точка. Аз я предавам, по-скоро се опитвам да я предам максимално точно и обективно, такава, каквато се случи навремето.

Разнася се стърженето на училищния звънец, време е да вървя, трябва да побързам — след малко ще вляза в час и ще застана пред малките главици, какви ли същества растат в тях...? Вървя по коридора и си припявам под нос да не ме слушат колегите „Hey, teacher leave the kids alone. We don't need no education. We don't need no thought control. No dark sarcasm in the classroom. All in all you're just another brick in the wall.“ (Pink Floyd, The Wall, 1979) Разминавам се с Топузов. С него не си говорим. Такива като той ги има във всяко училище. Те са духът на системата, главните зидаро-мазачи на СТЕНАТА. Стената от хора, предразсъдъци, амбиции, егоизъм и ненужни вещи, все диаманти на успеха или провала... Вече отдавна и аз не се чувствам добър човек, а няма е възможно да има добри хора...? Трябва да подам молба за напускане, крайно време е, не издържам повече! Трябва да се махна... искам вече да си почина...

Подминавам класната стая, втре ме чакат, последният звънец отглъхтява, крайно време е! Не спирам, продължавам, вървя, отдалечавам се. Всъщност съм избягал от час, ха, самоотлъчка от работа, голям праз! Тръгвам си... Стигам края на коридора на четвъртия етаж, отварям прозореца, стъпвам на перваза и прекрачвам... останалото ще го прочетете във вестниците. С-б-о-г-о-м!



P. S. (post mortem) Забравих да върна контролните на 7-и О, а имаше и добри оценки, простете деца...

# ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

**МОЯТА БИБЛИОТЕКА**



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.